

MENTORVENNOOT.

ONDERWYSERSFORUM.

ENTREPRENEURSKAP

Volgens Statistiek SA en ander bronne, het Suid-Afrika 'n werkloosheidskoers van sowat 30%. Dit beteken ± 16 miljoen mense het nie werk nie. Die persentasie mense wat al opgegee het om werk te soek is 38%

Werkloosheid onder die jeug staan tans op 55%. 'n Stagnerende ekonomie en ingrypende verandering wat saamval met die Vierde Nywerheidsrewolusie voorspel ook niks goeds vir die toekoms nie. **Wat is die oplossing vir werkloosheid onder ons jeug?**

(Genoemde syfers en inligting is vòòr dat die corona virus sy opwagting nog gemaak het wat die syfers en statistiek natuurlik erger gaan laat lyk.)

1. ARTIKEL

'n Artikel wat verskyn het in een Solidariteit se nuusbriewe word die volgende gesê:

- Een van die beste oplossings vir werkloosheid, is entrepreneurskap.
- 'n Wêreldwye vergelyking toon egter Suid-Afrika het onrusbarende lae vlakke van entrepreneursaktiwiteit – daarom is die stimulering van entrepreneurs groei nou noodsaakliker as ooit.
- Dis egter nie maklik om 'n entrepreneur te wees nie – veral in ons land. Ons ekonomiese poel is klein, met 'n beduidende deel van ons samelewing wat werkloos is, of op die broodlyn lewe. Terwyl daar volgens raming wêreldwyd ongeveer 73 miljoen mense in 34 nasies is wat aktiewe entrepreneurs is, bevat ons arbeidsmag 'n ongewoon lae aantal werkgewers en selfstandige persone.
- Ons land se totale entrepreneurs aktiwiteitskoers bly onder die laagste in die ontwikkelende lande. Statistiek in die Global Entrepreneurship Monitor (GEM)

verslag (al bietjie verouderd), word genoem dat Suid-Afrika se totale beginvlak-entrepreneur-aktiwiteit is op 5,9%. Dit is heelwat laer as die gemiddelde van 14,8% vir ander middel- tot lae-inkomste-lande.

- Nie enige persoon het ook die deursettingsvermoë vir entrepreneurskap nie, maar dit bring innovasie, maak lewens makliker en hef gemeenskappe in samelewings op. Mense wat werk het en 'n inkomste verdien, het immers meer selftrots en selfrespek as diegene wat van welsyn en toelaes lewe.
- Daarom sê kenners, dis nou belangriker as ooit om die jeug en die innoveerders toe te rus met die boustene van ware entrepreneurskap. Die Suid-Afrikaanse entrepreneur Marnus Broodryk (32) was 'n selfopgewerkte miljoenêr teen die ouderdom van 24. Sy raad aan entrepreneurs is dat sukses net kom deur vasbeslotenheid, deursettingsvermoë en baie harde werk.

Die volgende is sy vyf toplesse om sukses in besigheid te behaal:

1. Vergeet van groot dink; skeep klein.

Entrepreneurskap handel bloot oor die bou van 'n besigheid wat jou sal kan onderhou. Dit gaan oor die skeep van 'n klein onderneming wat meer geld tot jou beskikking sal stel as wat 'n salaris sal doen.

2. Goeie entrepreneurskap kàn in swak ekonomies bestaan.

Daar is 'n houding dat as die ekonomie swak is, alle entrepreneurs daardeur geraak word. In 'n swak ekonomie vind jy egter entrepreneurs wat baie goed doen, maar so ook is daar entrepreneurs wat dit in 'n sterk ekonomie doen. Volgens hom moet mense minder na die ekonomie en die wêreld om jou kyk nie. Kyk na jouself.

3. Swaar verdienende geld is geld wat moeilik bestee word.

Broodryk sê mense wat geld maklik verdien, is geneig om dit ook maklik te spandeer. Jy spandeer dit op dinge wat nie belangrik is nie. As jy egter werklik hard werk vir jou geld, is dit moeiliker om dit onnadenkend te spandeer.

4. Ken aan jouself sakgeld toe om oorbesteding te beperk.

Betaal 'n sekere bedrag geld oor in 'n rekening en sodra jy daardie geld spandeer het, is dit klaar. Dit sal oorbesteding beperk, en jou ook 'n goeie oorsig gee oor die geld wat jy nog oor het om te spandeer.

5. Moenie volgens iemand anders se leefstyl begroot nie.

Een van die grootste foute wat mense maak, is om volgens ander mense se standaarde te wil leef. Hy glo dit is waarom baie mense nie begrotings het nie. Sy raad is dat entrepreneurs moet begroot volgens dít wat tot hulle beskikking is

[Lees ook sy boek; 90 Rules for Entrepreneurs](#)

Die artikel se opsommende gevolgtreking is:

Daar is net drie opsies: Werk moet geskep word deur die staat of deur privaat maatskappye, of mense moet vir hulself werk skeep.

Die sleutelrolspeler in die verhaal is entrepreneurs. Is entrepreneurs helde soos hulle soms in 'n vryemarkeconomie gesien word of nie?

Winston Churchill het hom soos volg hieroor uitgelaat:

Some look at private entrepreneurs as a predatory tiger to be shot, while others look at it as a cow they can milk. The truth ... is that private enterprise is a strong horse that pulls the cart along.

2. 'n STUDIE OOR ENTREPRENEURS

'N ONDERSOEK NA ENTREPRENEUR EIENSKAPPE ONDER SEKONDERE SKOOLLEERLINGE IS DEUR W.P.C. MARÉ AAN DIE UNIVERSITEIT VAN DIE ORANJE VRYSTAAT IN 1995 GEDOEN.

Hierdie 25 jaar oue studie wat uit 352 bladsye bestaan, bevat baie interessante inligting wat nog relevant en aktueel is vir vandag se situasies. Alhoewel daar die afgelope dekade of wat, baie begin fokus is op entrepreneurskap, is hierdie studie se bevindinge waardevol in die konteks waarin Mentorvennoot tans funksioneer.

Ek beklemtoon sekere aspekte hiervan en maak opmerkings gemerk in blou (onthou wat hier genoem word is reeds 25 oud!)

- Suid-Afrika is ongetwyfeld in 'n kritieke tydsgewrig van sy politieke, ekonomiese en sosiale geskiedenis. Die strewe na positiewe ekonomiese groei en werkskepping kan slegs suksesvol behaal word indien gebruik gemaak word van omvattende strategië ten einde aan die toenemende politieke en ekonomiese verwagtinge van Suid-Afrikaners te voldoen. Die kernvraag wat swaar op die harte van ekonome, politici, die sakesektor en onderwysowerhede rus, is hoe 'n gunstige produktiwiteits- en werksklimaat in Suid-Afrika geskep kan word.
- Internasionale bevindinge het reeds herhaaldelik bewys dat entrepreneurskap die sleutel tot snelle ekonomiese groei is. 'n Kritieke aspek wat egter nie uit die oog verloor moet word nie, is dat entrepreneurskap as 'n algemene lewenshouding en kultuur slegs suksesvol gevestig kan word indien dit as 'n lewenslange leerproses by skoolleerlinge tuisgebring word. Die ironie van die huidige situasie in Suid-Afrika se onderwysstelsel is dat die primere fokus grootliks op kennisoordrag en die beginsel van memorisering en reproduksie val. (stelling in 1995 gemaak. Is dit vandag nog so? My vraag?) Laasgenoemde dien glad nie die bevordering van entrepreneurskap as potensiele loopbaan nie.
- 'n Ontstellende tendens wat onder die Suid-Afrikaanse skoolgemeenskap bestaan, is 'n voortdurende soeke na werksekuriteit en die gerusstelling wat die verdien van 'n vasgestelde salaris per maand bied. Die verhouding tussen skool en werk is sodanig dat die skool nie die vaardighede lewer waarop opleiding kan voortbou nie. Die doelwit om 'n effektiewe en suksesvolle entrepreneursklimaat te kweek, kan slegs bereik word indien die onderskeie rolspelers, naamlik die skool, ouergemeenskap en die sakesektor, in 'n driehoekige vennootskap met mekaar funksioneer. Die ideaal moet dus wees om as komplementêre vennote met gedeelde verantwoordelikhede en belange saam te werk. 'n Droewige scenario van 'n ekonomie wat afwaarts wentel, kan verhoed word deur 'n klimaat vir entrepreneurskap te skep wat kleinsake ondernemings en entrepreneurs sal toelaat om die "masjiene" van ekonomiese groei en vooruitgang vir almal te laat ontbrand.
- Hoewel geen algemeen aanvaarde definisie vir "entrepreneurskap" tot dusver bestaan nie, bly die formulering van 'n universele omskrywing die strewe daarna van alle wetenskaplike navorsers. Uit die beskikbare definisies deur toonaangewende bedryfsekonome, ekonome, sosioloë, psigoloë en gedragswetenskaplikes kan enkele gemeenskaplikhede rakende die begrip "entrepreneurskap" afgelei word. Genoemde gemeenskaplikhede dui onder andere op die universaliteit en omvangrykheid van entrepreneurskap. Hoewel verskeie pogings aangewend is om 'n "tipiese" entrepreneur te definieër, kan met reg

beweer word dat bestaande definisies nie in huidige behoeftes voorsien nie, veral wanneer in ag geneem word dat entrepreneurs uit verskillende agtergronde, families en omgewings afkomstig is.

- Met die identifisering en ontwikkeling van entrepreneurs op skoolvlak is dit noodsaaklik dat leerlinge nie die idee begin kry dat slegs een "standaardtipe" entrepreneur bestaan nie. Entrepreneurs beskik boonop oor verskillende biografiese agtergrondfaktore, funksioneer binne verskillende omgewings en bedryf verskillende tipe ondernemings. Die afleiding is dat dit onmoontlik is om 'n enkele tipe entrepreneur te identifiseer.
- Enkele biografiese agtergrondfaktore wat 'n bepalende invloed op 'n individu se keuse van 'n entrepreneursloopbaan het, is die volgende:

❖ **'n "Ongelukkige" kinder leeftyd.**

Hoewel geen definitiewe aanduiding rakende die impak van skoolleerlinge se huislike omstandighede op hul voorkeur vir 'n entrepreneursloopbaan bekend is nie, bestaan daar nogtans gronde vir 'n aanname dat leerlinge wat hul jeugjare grootliks in die stad deurbring, 'n sterker behoefte aan self indiensname as ontvlugtings metode sal openbaar.

❖ **Geboorte volgorde**

Hoewel verskeie navorsingstudies die oudste en/of eers gebore kind as die vernaamste "kandidaat" vir 'n beroepsvoorkeur van entrepreneurskap identifiseer, het die teendeel uit die empiriese ondersoek geblyk. Die opmerking in die verband is dat geboorte volgorde as geen definitiewe determinant wat betref entrepreneurskap, gesien kan word nie.

❖ **Ouderdom**

Die gesegde "wysheid kom met grysheid" het heelwat relevansie wat betref die stig van 'n eie besigheid. Dit impliseer nie noodwendig dat ouderdom 'n voorvereiste vir entrepreneurskap is nie maar eerder dat ouderdom, gepaardgaande met ondervinding, 'n bydraende faktor tot die suksesvolle bedryf van 'n eie besigheid kan wees.

❖ **Beroepe van ouers**

Tydens die empiriese ondersoek is bevind dat geen noemenswaardige verband tussen die beroepsvoorkeure van leerlinge en die beroepstatus van hul ouers bestaan nie. Die gevolgtrekking is dat alhoewel die ouer as die vernaamste beïnvloedingsfaktor geïdentifiseer kan word, die finale beroeps-/loopbaankeuse tog uiteindelik by die kind self berus.

❖ **Motivering en ouerlike opvoeding**

Dit word algemeen aangeneem dat 'n vader of moeder wat 'n entrepreneur is, 'n sterk inspirasie vir die voornemende entrepreneur op skoolvlak is. In hierdie verband het 'n negatiewe tendens uit die ondersoek aan die lig gekom. Alhoewel die omgewing waarin 'n kind opgroei, asook die opvoedingspeil en prestasie gemotiveerdheid van die ouers, bepalende invloede in die stimulering van die leerling tot selfindiensname en entrepreneurskap het, is laasgenoemde geen waarborg dat 'n skoolleerling se begeerte om entrepreneurskap te beoefen, altyd na 'n ouer(s) wat entrepreneursies georiënteerd is, teruggevoer kan word nie.

Die mees waarskynlike verklaring vir bogenoemde verskynsel is dat leerlinge mettertyd 'n negatiewe betekenis aan 'n entrepreneursloopbaan kan begin heg. Die leerlinge neem die entrepreneursvader en/of -moeder se gedragsoptredes en houdings tydens die bedryf van die onderneming waar, en vorm 'n positiewe of negatiewe beeld van entrepreneurskap.

Die gevolgtrekking is dat die waarnemingsproses daartoe lei dat die leerling wat betref entrepreneurskap kan aanmoedig of ontmoedig.

❖ **Belangrikste motiveringspersoon wat betref verdien van 'n eie inkomste**

Daar word algemeen aanvaar dat die ouers die vernaamste rolmodelle is wat kinders motiveer om 'n eie inkomste te verdien. Die teendeel het egter uit die empiriese ondersoek geblyk.

Ongeveer 33,28 persent van die totale getal respondente het aangetoon dat die praktiese beoefening van koop- en verkoop-aktiwiteite, grootliks deur hulself geïnisieër is en nie deur hul ouers nie. Die belangrikste afleiding uit laasgenoemde verskynsel is dat geen entrepreneurs georiënteerde ingesteldheid by ouers bestaan nie.

As gevolg van gebrek aan kennis en onkunde rakende die aangeleentheid is ouers dus nie ten volle in staat om entrepreneurskap suksesvol by hul kinders te stimuleer en ontwikkel nie.

Die volgende rolspelers kan 'n bydrae lewer ter bevordering van entrepreneurskap op skoolvlak: ([Sien die parallele van 1995 en Mentorvennoot\(MV\) se aksies nou in blou](#))

➤ **Bydrae van die skool**

(a) 'n Suksesvolle entrepreneursklimaat in skole kan slegs gevestig word indien van 'n deelnemende bestuurstyl gebruik gemaak word waar leerlinge vryelik insette in die klaskamer kan maak en as potensiële entrepreneurs erkenning binne die skoolomgewing sal ontvang. Leerlinge moet die geleentheid gebied word om vryelik uiting aan hul entrepreneur idees te gee. [Snapspel, Entrepreneurklubs en markte. MV se Ambassadeurs rolle.](#)

(b) Ten einde leerlinge suksesvol met betrekking tot entrepreneurskap te kan stimuleer, word aanbeveel dat hulle binne skoolverband toegelaat word om hul eie klein entrepreneursbedrywe op die been te bring. [Entrepreneuronderwysers en MV Entrepreneurklubs soos nou](#)

(c) Die verhouding tussen die skool en die sake sektor ([Mentorvennoot Verenigings en vennote](#)) noodsaak groter aandag en moet versterk word. In die verband word aanbeveel dat die sakesektor as opvoedingsvennoot moet funksioneer en sodoende 'n inspraak in skoolkurrikulum aangeleenthede gebied moet word.

(d) Effektiewe stimulering van entrepreneurskap by skoolleerlinge is 'n aangeleentheid wat voortdurend aandag behoort te geniet. [MV se Entrepreneurkompetisies en toekennings](#)

(e) Volgens die literatuurstudie sal leerkragte in 'n groot mate heropgelei moet word ten einde in staat te wees om skoolleerlinge op 'n meer direkte wyse met entrepreneurskap in kontak te kan bring. 'n Potensiële probleem wat hieruit kan voortspruit, is dat personeellede in skole groot weerstand teen heropleiding kan bied. Ten einde 'n situasie van weerstand teen verandering te oorbrug, word aanbeveel dat pogings aangewend word om leerkragte meer ontvanklik vir entrepreneurskap as potensiële loopbaangeleentheid in die skoolkurrikulum te maak. Onderwysowerhede en veral skoolhoofde moet aktief wys dat hulle entrepreneurskap aanvaar en ondersteun.([Baie prestige komponente van `n skool - maak entrepreneurs een daarvan](#)) Laasgenoemde kan bewerkstellig word deur simpatiek te luister na leerkragte se voorgestelde idees en dit versigtig en objektief ontleed. Sodoende sal leerkragte 'n positiewe houding jeens entrepreneurskap begin openbaar. [Funksie van MV Onderwysforum](#)

(f) Alhoewel entrepreneurskap as addisionele vak in die skoolkurrikulum sterk ondersteun word, bestaan daar nog heelwat onsekerheid betreffende die implementering daarvan binne die skoolkurrikulum. Dit word aanbeveel dat entrepreneurskap as 'n afsonderlike module binne die raamwerk van alle bestaande vakgebiede in die skoolkurrikulum geskeduleer word. Dit sou egter 'n totale herevaluering van die bestaande skoolkurrikulum impliseer.

➤ **Bydrae van die sakesektor**

Die sakesektor as opvoedingsvennoot verteenwoordig 'n onmisbare element in die stimulering van entrepreneurskap onder skoolleerlinge. Ten einde 'n suksesvolle bydrae deur die sakesektor te verseker, word aanbeveel dat ondernemings praktiese entrepreneurswerkinkels vir skoolleerlinge aanbied. Dit sou nie net meer praktiese ondernemingsondervinding vir skoolleerlinge impliseer nie, maar kan ook lei tot die identifisering, aanmoediging en ontwikkeling van verskuilde entrepreneurspotensiaal binne die onderneming self. [Mentorvennoot Verenigings met kundiges van die gemeenskap. Opleiding en Ontwikkelingstrukture](#)

➤ **Bydrae van die media**

Die media kan beskou word as 'n waardevolle middel wat enige entrepreneur kan aanwend om bekendstelling by die publiek te verwerf. Net so vorm die media ook een van leerlinge se vernaamste kommunikasie middele met die wêreld daarbuite.

Dit word dus aanbeveel dat die media, en meer spesifiek die radio en koerante, ([Deesdae die era van tegnologie en sosiale media se rol](#)) 'n meer opvoedkundige rol betreffende entrepreneurskapsopvoeding moet vervul. So kan bestaande suksesvolle entrepreneurs, asook entrepreneurs op skoolvlak, gevra word om hul entrepreneursverhale met ander te deel, ([Mentorvennoot se katsjieng suksesstories](#)) oor verskeie onderwerpe rakende entrepreneurskap te kom gesels, en ook riglyne aan te bied en slaggate aan potensiele entrepreneurs uit te wys.

SLOTPMERKINGS

In 'n situasie waar verwag word dat die toekomstige ekonomiese klimaat nie dramaties gaan verbeter nie, en waar talle individue bewus raak van die feit dat werkgeleenthede betreklik skaars is, bestaan daar wel een alternatief, naamlik self indiensname. Entrepreneursontwikkeling in die Suider-Afrikaanse kleinsakesektor is 'n terrein wat 'n aansienlike opbloei in die jongste dekade ondervind. As gevolg van entrepreneursdenke en -inisiatief.

Onderwysowerhede en tersiêre opvoedkundige inrigtings het tot op hede nog nie optimaal by hierdie dringende aangeleentheid betrokke geraak nie. Entrepreneurs ontwikkeling moet as 'n fundamentele strewe van alle partye betrokke by die Suider-Afrikaanse onderwysstelsel gevestig word. Klein sakeondernemings vorm die hoeksteen van suksesvolle ekonomiese groei. Programme wat op die bevordering van entrepreneurskap by skoolleerlinge gerig word, sal derhalwe tot voordeel van die totale gemeenskap strek.

3. MENTORVENNOOT

Lees 'n mens hierdie studie met sy bevindinge wonder jy of [iemand van hierdie ondersoek se bevindinge kennis geneem het en wat daaromtrent gedoen is?](#)

Vergelyk dit ook met die huidige statistiek en die ekonomiese realiteite, is die afleiding onteenseglik sekerlik weer waar – **om vir die kinders van ons land 'n toekoms te bied, speel entrepreneurskap 'n uiters noodsaaklike rol.**

Met nuwe statistiek wat binnekort (na die corona virus se gevolge ontleed gaan word) gaan die relevansie van entrepreneurskap in skoolprogramme vir opleiding en ontwikkeling nog groter wees en uiters belangrik word. Daar sal vennote moet wees vir eksterne ondersteuning.

Mentorvennoot het reeds jare gelede hierdie aspek en rol van mentors in entrepreneuriese opleiding van jongmense besef. Daarom is dit gestig met die hoop om 'n rolspeler in SA te wees.

Ons huidige visie en missie is kortliks as volg; (en lyk my nog in die kol!)

- Dat die jongmense van SA finansieël selfversorgend en onafhanklik sal wees.
- Om die jongmense van Suid – Afrika bewus te maak van entrepreneuriese beginsels.
- Om hulle aan programme bloot te stel sodat hul entrepreneuriese potensiaal, vaardighede, kreatiewe idees en klein besighede ontwikkel kan word
- Die jongmense Entrepreneurskap as 'n loopbaan kan oorweeg

Die tyd vir nuwe toekomsbeplanning en nuwe werkskepping is **nou**.

- Ons wil graag skoolbesture, hoofde en onderwysers motiveer om ten spyte van die druk wat die corona virus op hul skoolprogramme en kurrikulum se herskedulering nou plaas, entrepreneurskap ook hoog op daardie prioriteitslys sal wees.
- Ons wil vir ouers en kinders aanmoedig om te kyk na hul kinders se doen dinge lys (waarvan hul skoolwerk uiteraard baie belangrik is) maar dat entrepreneurskap ook onder die boonstes op die lys behoort te wees - veral vir die kinders met kreatiewe vaardighede en wat in hierdie kategorie pas.
- Mentorvennoot is tans ook besig om sy van programme aan te pas om dit ook makliker en meer toeganklik te maak veral met digitale en aanlyn modelle.
- Korrespondensie het reeds met al die skole van 2020 mee begin en word opgevolg deur die loop van Juniemaand. Help ons asseblief daarmee, ook met idees en julle skool se behoeftes en E-leer gereedheid.
- Afhangende van regulasies en omstandighede van elke skool... wil ons die planne wat vir 2020 so goed begin het.... probeer om soveel soos ons kan daarvan te

voltooi.....

.....

!!

JY STAAN NIE ALLEEN NIE

*Saamgestel deur ;
Kobus van den Bergh
1 Junie 2020*